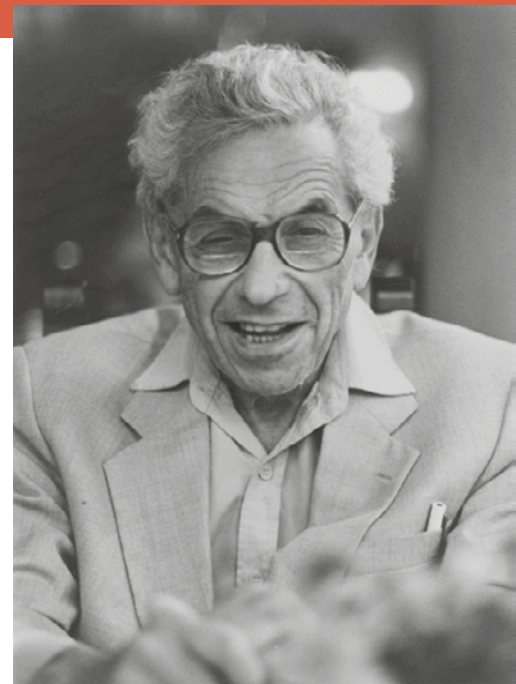

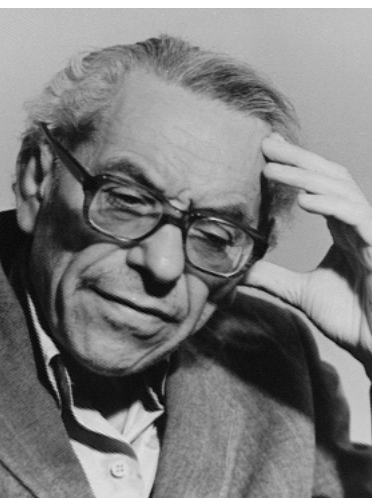
ERDŐS PÁL

Erdős Pál, a XX. század egyik legnagyobb matematikusa 1913. március 26-án született Budapesten.

Szülei: Erdős Lajos és Wilhelm Anna zsidó származású középiskolai matematikatanárok voltak. Első két gyermekük (Magda és Klára) sorsa tragikusan alakult, míg az édesanya a harmadik gyermekük szülése miatt a kórházban feküdt, ők szepszikus skarlátban meghaltak. A szörnyű tragédia rányomta a bélyegét a család életére. Erdőst féltő gondoskodással nevelték szülei, sokáig nem engedték iskolába sem járni, édesanyja otthon, magántanulóként tanította. Matematikai tehetsége már ötéves korában megmutatkozott, igazi csodagyerek volt, aki a kötöttséget nehezen tűrte. Középiskolába már beíraták, a Szent István Gimnáziumban érettségizett, ahol kitűnt a többiek közül matematikai tehetségével: a Középiskolai Matematikai és Fizikai Lapok legjobb feladatmegoldói közé tartozott.

Erdős Pál egyszerre két egyetem, a Pázmány Péter Tudományegyetem és a Műszaki Egyetem között ingázva kezdte meg tanulmányait. Így mindkét intézmény legkiválóbb professzorait, Fejér Lipótot, Kürschák Józsefet, Kőnig Dénest hallgathatta. 18 éves korában elemi eszközökkel igazolta az orosz matematikus, Csebisev híres tételét, miszerint egy 1-nél nagyobb egész szám és annak kétszerese között mindig kell, hogy legyen legalább egy prímszám. Eredményét Kalmár László segítette cikk formájában megírni, amely meg is jelent. Egyetemistaként hasonló érdeklődésű fiatalok közé került, kialakult egy matematikaszerető baráti kör, akik gyakran összejöttek. Négy év tanulás után Fejér Lipótnál doktorált a Pázmány Péter Tudományegyetemen, huszonegy évesen a legfiatalabb doktorok közé tartozott. Egyetemi évei alatt több tudományos közleménye jelent meg. Az egyik egy, a nagy berlini matematikus, Issai Schur által felvetett probléma megoldása volt, ekkor írta Schur a 20 éves Erdős Pálról, hogy „budapesti varázsló”.

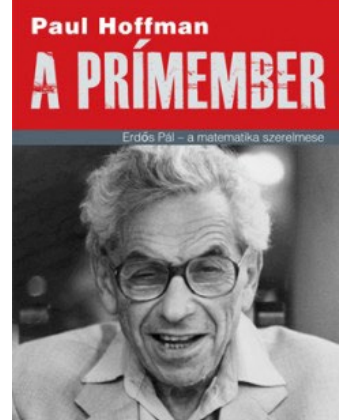

1934-ben, a gazdasági világválság után és Hitler németországi hatalomra kerülése miatt a zsidógyűlölet Magyarországon tovább erősödött. Ez hozzájárult ahhoz, hogy – bár erősen kötődött szüleihez, különösen édesanyjához – külföldre ment, ösztöndíjasként előbb Angliában, Manchesterben, majd 1938-ban az Amerikai Egyesült Államokban, Princetonban, az Institute of Advanced Study-ban folytatta tudományos pályáját. Princeton nevezetes egyetemi intézménye volt a matematikai kutatások központja, olyan tudósokkal mint Albert Einstein, Neumann János, és Wigner Jenő. Erdős élete legsikeresebb korszakának tartotta az itt töltött egy évet, annak ellenére, hogy ösztöndíját nem hosszabbították meg. Innen, 1940-től számítható Erdős Pál legendás utazó élete, bejárta az USA-t és egész Európát. Külföldről intenzív levelezést folytatott szüleivel, matematikus barátaival, akikkel közös kutatásokat is végzett. 1948 decemberében, 10 év után látogathatta meg szülőházát. Azonban csak rövid ideig tartózkodott Budapesten, a következő években az USA és Nagy-Britannia között ingázott.

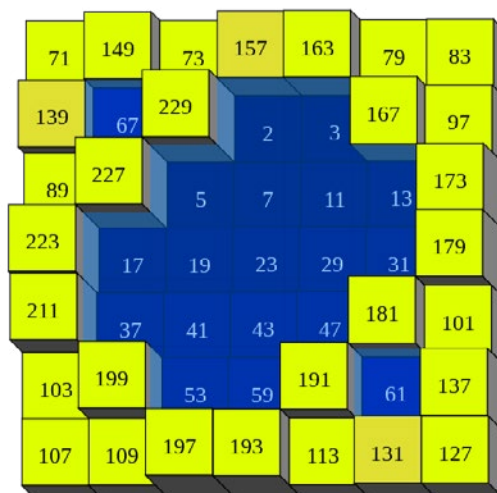
AGORA

TUDOMÁNYOS
ÉLMÉNYKÖZPONT
DEBRECEN

A matematikusok körében egyre többen jöttek rá matematikai zsenialitására, számos intézetbe, konferenciára hívták meg. Állandóan megválaszolatlan kérdéseket, problémákat vetett fel, és jó érzékkel talált hozzájuk olyan tudósokat, akikkel együttműködve sikerült megoldást találni ezekre a problémákra. Ennek köszönhető, hogy rengeteg tudományos publikációja jelent meg. Körülbelül 1500 tanulmány fűződik a nevéhez és összesen több mint 500 társszerzővel dolgozott együtt különböző cikkeken. Még idős korában is több cikket publikált egy év alatt, mint sok neves matematikus egész életében. A matematikusok körében divat kiszámolni az úgynevezett Erdős-indexet vagy Erdős-számot, amelynek rendszere így épül fel: 0 az Erdős-indexe Erdős Pálnak, 1 mindazoknak, akik vele együtt publikáltak, 2 akik már publikáltak 1-es indexűvel, és így tovább. Az Erdős-index kiszámolásának egy másik, szigorúbb módja, amikor csak olyan publikációk számítanak, amelyeket pontosan ketten írtak, tehát Erdős egy társszerzővel. Ez utóbbi számítási mód szerint 2015-ben két tudós rendelkezett 15-ös Erdős-index-szel.

Erdős 1954-ben nem kapott beutazási vízumot az USA-ba, ekkor Izraelbe ment, és a következő 10 évben innen, a haifai Technion Egyetem állandó vendégprofesszoraként látogatta a világ különböző országainak tudományos intézeteit. 1955 után – mint magyar állampolgár – az MTA tagja lett, de tagjává választotta az amerikai, az angol, az indiai és több más nemzet tudományos akadémija, továbbá 15 egyetemnek volt díszdoktora. Számelméleti és kombinatorikai kutatásaival ún. magyar iskolát teremtett a matematika tudományában. Kutatási területei még a halmazelmélet, valószínűségszámítás, topológia, függvénytan. 1983-ban kapta meg a matematikusok egyik legnagyobb presztízsű díját, a Wolf-díjat. Magyarországon Kossuth-díjjal és Állami Díjjal is kitüntették.

1996 szeptemberében Varsóban vett részt egy konferencián, és itt érte a halál szeptember 20-án, 83 éves korában.

Források:

<http://www.omikk.bme.hu/archivum/magyarok/htm/erdosrov.htm>

<http://people.inf.elte.hu/krpqaai/erdos.html>

<http://www.origo.hu/tudomany/20130330-tetszoleges-szamu-eve-szuletett-erdos-pal-matematikus.html>

<http://www.termeszettvilaga.hu/tv9702/erdos.html>

<https://www.cs.elte.hu/erdos/>

<http://www.oakland.edu/enp/>

Dr. Czeizel Endre: Matematikusok, gének, rejtélyek, 2011, Galenus Kiadó